

Mae fersiwn Saesneg o'r ddogfen hon ar gael.

Gweithdrefn Bwlio ac Aflonyddu Dysgwyr

Ein Hymrwymiad

Yn CAVC, rydym yn cydnabod effaith sylweddol trawma a phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ar lesiant a datblygiad unigolion. Rydym wedi ymrwmo i fabwysiadu dull seiliedig ar drawma yn ein polisiau ac arferion i greu amgylchedd diogel, cefnogol ac adferol i bawb.

Mae Caerdydd a'r Fro yn trin bwlio ac aflonyddu o ddifrif ac rydym wedi ymrwmo i sicrhau bod gennym goleg lle mae pawb yn cael eu trin yn gyfartal a gyda pharch. Rydym yn ymdrechu i sicrhau bod ein holl ddysgwyr yn cael eu diogelu a'u hamddiffyn rhag niwed. Mae'r gweithdrefnau hyn yn amlinellu sut ydym yn ymdrin ag achosion o fwlio ac aflonyddu ac yn seiliedig ar egwyddorion dulliau adferol.

Gall bwlio ddigwydd yn unrhyw le ac os ydym yn caniatáu iddo ddigwydd, rydym yn rhoi'r neges ei fod yn dderbyniol. Er mwyn mynd i'r afael â hyn yn llwyddiannus, mae angen i ni weithio fel cymuned Coleg i sicrhau bod gennym ddiwylliant lle mae bwlio'n annerbyniol. Byddwn yn gweithio mewn dwy ffordd gan gyfuno atal ac ymateb. Gall bwlio ac aflonyddu gael effaith andwyol ar bobl ac i'n dysgwyr, gall arwain at ddiffyg presenoldeb, gwaith o ansawdd wael, straen, morâl isel a phroblemau eraill. Gall dysgwyr hefyd deimlo'n ynysig, yn agored i niwed, wedi'u cywilyddio ac yn ofnus. Bydd yn dinistrio hunan-barch, hyder ac unrhyw ymdeimlad o ddiogelwch.

Mae'r polisi hwn yn berthnasol i'r holl ddysgwyr ar ein rhaglenni dysgu, ni waeth beth fo dull neu leoliad yr astudiaeth. Mae hefyd yn berthnasol i ymwelwyr.

Adrodd am Fwlio

Mae'n bwysig ym mhob achos bod bwlio'n cael ei adrodd ar unwaith. Os nad ydym yn gwybod amdano, ni allwn weithio i atgyweirio'r niwed a achosir na herio'r ymddygiad.

Dysgwyr

Os ydych yn cael eich bwlio gallwch ei adrodd mewn nifer o ffyrdd, gallwch:

- Ddweud wrth eich darlithydd neu diwtor cwrs NEU
- Ddweud wrth Wasanaethau Myfyrwyr NEU
- Fynd i'r Hwb Llesiant
- Anfon e-bost i: learnerfeelsafeteam@cavc.ac.uk

Os ydych yn gweld rhywun yn cael ei fwlio, dylech hefyd roi gwybod amdano yn yr un ffyrdd.

Adolygiad Rhif:	Adolygiad 7
Dyddiad Adolygu Diwethaf:	Mehefin 23
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Mehefin 25

Staff

Os bydd aelod o staff yn dyst neu'n amau bwllo neu aflonyddu dylid cymryd hyn o ddifrif a'i drin yn sensitif – mae hwn yn ddigwyddiad ymddygiad difrifol o fewn y Polisi Rheoli Perthnasoedd. Mae gofyn i chi:

- Ddilyn gweithdrefnau'r Polisi Rheoli Perthnasoedd â Dysgwyr.
- Dilyn llinell ymchwilio gan ddefnyddio'r set o gwestiynau adferol.
- Llenwi'r Ffurflen Adrodd ar Fwlio gyda'r dysgwr.
- Rhoi gwybod i'r rheolwr ar ddyletswydd ar unwaith.
- Cofnodi ar MyConcern os oes pryder am lesiant neu ddiogelu

Gweler Atodiad 1 am Ganllawiau ar Fwlio ac Aflonyddu i Staff.

Beth Fydd yn Digwydd Nesaf?

Os bydd dysgwr yn adrodd am ddigwyddiad o fwlio ac aflonyddu, caiff hyn ei gymryd o ddifrif a'i drin yn sensitif. Byddwn yn:

- Mynd i'r afael ag ef yn syth.
- Hysbysu'r dysgwr ar lafar gan nodi y byddwn yn ymchwilio i'r honiad.
- Ystyried a fydd y dysgwr a gyhuddir yn cael ei symud o'r Coleg. Caiff dysgwyr eu symud o'r coleg os fydd tystiolaeth o ymddygiad difrifol.
- Os yw'n sefyllfa lle mae ein dysgwr dan 18 oed neu'n oedolyn bregus ac mewn perygl o niwed, byddwn yn trosglwyddo'r wybodaeth i'r Person Diogelu Dynodedig a byddwn yn delio ag ef yn unol â'r Polisi a'r Gweithdrefnau Diogelu.
- Os NAD yw'r digwyddiad yn un diogelu, bydd yn cael ei ymchwilio fel rhan o'r Polisi Rheoli Perthnasoedd â Dysgwyr:
 - gan Bennaeth yr Adran os yw'n achos pryder difrifol neu
 Dan y Polisi Rheoli Perthnasoedd, bydd yr uchod yn cyfweld pob parti ac yn cadw cofnodion manwl.
- Rhoi gwybod i Diwtoriaid Cwrs drwy e-bost am ddiweddariadau yn ystod yr ymchwiliad.
- Rhoi gwybod i rieni, gofalwyr neu gyflogwyr lle bo hynny'n briodol.
- Gweithio o dan y Polisi Rheoli Perthnasoedd i atgyweirio'r niwed a achoswyd gan ddefnyddio dulliau adferol.

Dysgwyr sy'n Bwllo Eraill

Mae bwllo dysgwr arall yn achos pryder difrifol dan Bolisi Rheoli Perthnasoedd â Dysgwyr y Coleg. Bydd unrhyw achos o fwlio neu aflonyddu yn cael ei gymryd o ddifrif ac efallai y cewch eich symud o'r Coleg am gyfnod. Byddwch yn:

- Cael eich rhoi ar y cam mwyaf priodol o'r broses ddisgyblu.
- Cael eich cefnogi i ddeall a derbyn eich camymddygiad a gosod targedau ar gyfer newid gan ddefnyddio'r set o gwestiynau adferol.

Adolygiad Rhif:	Adolygiad 7
Dyddiad Adolygu Diwethaf:	Mehefin 23
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Mehefin 25

- Cael eich monitro ar gyfer ymddygiad sydd wedi newid/gwella.
- Cael eich cyfeirio at asiantaethau eraill lle bo hynny'n briodol.

Os yw'r bwllo neu aflonyddu yn cynnwys elfennau anghyfreithlon e.e. delweddau amhriodol o bobl eraill, bydd gofyn i ni gysylltu â'r Heddlu.

Gweithio i Atal Bwllo

Mae'r Coleg yn cydnabod pwysigrwydd gweithio i atal bwllo ac aflonyddu drwy godi ymwybyddiaeth o arwyddion bwllo ac aflonyddu ac o'r effaith y gall ei chael ar bobl. Byddwn yn:

- Cyhoeddi Polisi Bwllo ac Aflonyddu'n flynyddol.
- Arddangos posteri ar draws y Coleg yn amlinellu ein agenda 'Parch'.
- Codi ymwybyddiaeth o natur bwllo gyda'n myfyrwyr drwy'r broses Cynefino a thiwtorialau. Bydd y deunyddiau hyn ar gael drwy Moodle.
- Casglu adborth ar ein polisiâu a'n gweithdrefnau bwllo ac aflonyddu drwy weithgareddau llais y dysgwr e.e. Syrfëwr Cwricwlwm 3 gwaith y flwyddyn a grwpiau ffocws unwaith y flwyddyn.
- Codi ymwybyddiaeth o natur bwllo gyda'n staff drwy ddigwyddiadau datblygiad proffesiynol.
- Cymryd rhan mewn mentrau cenedlaethol fel Wythnos Gwrth-fwlio a phrosiect Cam-drin rhwng Cyfoedion.
- Datblygu cysylltiadau a fydd yn cefnogi addysg gwrth-fwlio gynhwysol – gweler Atodiad 2 ar gyfer sefydliadau.
- Cynnal Pwyllgor Diogelu yn cynnwys cynrychiolwyr o'r Coleg cyfan a chynrychiolwyr sy'n ddysgwyr. Bydd y grŵp hwn yn trafod pob agwedd ar fwlio ac aflonyddu.
- Monitro achosion o fwlio ac aflonyddu drwy'r Pwyllgor Diogelu. Byddwn yn cyflwyno adroddiad ar y rhain i Bwyllgor Cwricwlwm a Materion Myfyrwyr y Bwrdd. Byddwn yn edrych ar:
 - Nifer y pryderon a gofnodwyd
 - Mathau o achosion
 - Y dysgwyr dan sylw - am dueddiadau
 - Camau a gymerwyd a chanlyniadau
- Ymateb i unrhyw faterion neu dueddiadau sy'n dod o'r monitro uchod. Bydd cynlluniau gweithredu'n cael eu gosod gyda'r rheolwr priodol.
- Mentrau ymchwil y gellir eu defnyddio i atal bwllo ac aflonyddu a'u gweithredu os yw'n briodol (yn dibynnu ar adnoddau).

Dyddiad cymeradwyo: 14 Medi 2012

Cymeradwywyd gan: Bwrdd Safonau Ansawdd

Dyddiad adolygu: 1 Mehefin 2025

Rheolwr sy'n Gyfrifol: Pennaeth Cynorthwyol, Taith y Dysgwr

Arweinydd Gweithredol: Is-bennaeth, Taith y Dysgwyr ac Ansawdd

Ar gael i Ddysgwyr: Ydy

Adolygiad Rhif:	Adolygiad 7
Dyddiad Adolygu Diwethaf:	Mehefin 23
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Mehefin 25

Atodiad 1 – Canllawiau ar Fwlio ac Aflonyddu i Staff

Diffiniadau a Mathau o Fwlio

Gweler y Polisi Bwlio ac Aflonyddu am amlinelliad o ddiffiniadau a mathau o fwlio.

Arwyddion o Fwlio

- Newidiadau sydyn mewn ymddygiad neu ddirmyg dysgwyr sy'n agos at eraill
- Grwpiau neu lifoedd sydyn o ddysgwyr i un neu ddau gyfeiriad
- Grwpiau o ddysgwyr yn gwasgaru'n sydyn pan fydd staff yn agosáu
- Dillad anniben
- Mwy o dystiolaeth o densiynau cynyddol e.e. mae myfyrwyr yn ymddwyn yn gyfrinachol, yn teimlo cywilydd, yn gweiddi, yn gwneud cyswllt llygad gwael ac yn wylidwrs o staff
- Y dysgwr yn cyrraedd y coleg neu'r wers yn gynnar/hwyr yn rheolaidd
- Y dysgwr yn gwneud esgusodion i beidio â mynd i rai ardaloedd neu i beidio â chymryd rhan mewn rhai gweithgareddau
- Mae presenoldeb yn wael Gall ddilyn patrwm penodol drwy gydol yr wythnos.
- Pan fydd dysgwr yn oedi wrth adael y wers, megis drwy gynnig gwneud pethau ychwanegol er mwyn cael aros ar ôl
- Gall ymddygiad y dysgwr tuag at y coleg newid.

Gellir bwlio mewn ffyrdd cynnil iawn. Mae rhai pobl ifanc sy'n bwlio yn gymdeithasol fedrus a phoblogaidd, ac efallai nad ydynt yn gwybod bod eu hymddygiad o natur fwlio. Gwaethygir y sefyllfaoedd hyn gan y ffaith bod llawer o bobl ifanc sy'n cael eu bwlio yn credu mai eu bai nhw yw'r bwlio, ac mae ganddynt ofn siarad â phobl amdano.

Seiberfwlio

Mae seiberfwlio yn arbennig o broblemus oherwydd gall gynnwys cyswllt 24/7 – gall fod yn hollbresennol. Mae hefyd yn cael mwy o effaith gan ei fod yn gallu cyrraedd cynulleidfawr yn gyflym iawn ac mae'n aros ar-lein am byth. Mae'n aml yn anodd olrhain y rheiny sy'n gysylltiedig. Yn yr adroddiad 'Virtual Violence II' a gomisiynwyd gan yr Ymddiriedolaeth Nominet ym mis Chwefror 2012, darganfuwyd bod:

- 350,222 neu 1 mewn 3 o bobl ifanc yn y DU wedi profi seiberfwlio parhaus a bwriadol
- Dywedodd 23% o bobl ifanc eu bod wedi profi seiberfwlio yn para o leiaf blwyddyn
- Dywedodd 40% o bobl ifanc eu bod wedi profi seiberfwlio yn para misoedd neu wythnosau

Canfuwyd mai rhai o effeithiau seiberfwlio oedd bod:

- 20% yn amharod i fynd i'r ysgol
- 19% wedi colli hyder a hunan-barch
- 14% yn byw mewn ofn am eu diogelwch
- 5% yn troi at hunan-niwed
- 3% wedi ceisio lladd eu hunain

Adolygiad Rhif:	Adolygiad 7
Dyddiad Adolygu Diwethaf:	Mehefin 23
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Mehefin 25

Helpu ni i fynd i'r afael â seiberfwlio

Mae seiberfwlio yn defnyddio'r Rhyngrwyd neu ffonau symudol (yn y Coleg neu y tu allan) e.e. • Negeseuon e-bost amhriodol • Fideos amhriodol • Gwaharddiad • Cam-drin mewn ystafell sgwrsio • Rhannu gwybodaeth amhriodol • Galwadau mud neu fygythiol • Negeseuon testun amhriodol • Delweddau rhywiol a gynhyrchiwyd gan ieuenctid	Helpwch ni drwy gasglu'r dystiolaeth cyn gynted â phosibl e.e. sgrin-luniau, cadw neu argraffu negeseuon e-bost, negeseuon testun neu logiau sgwrsio. Os yw'n gynnwys anghyfreithlon e.e. delweddau rhywiol, mae'n rhaid trosglwyddo'r rhain i'r fîm diogelu drwy MyConcern a fydd yn dilyn y Gweithdrefnau Diogelu.
--	--

Bwlio a'r Heddlu

Byddai'n rhaid i'r Heddlu gael gwybod am ymddygiad bwlio sy'n cynnwys trosedd. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Ymosodiad
- Difrod troseddol
- Lladrad
- Aflonyddu
- Cyfathrebiadau Maleisus
- Trosedd casineb
- Troseddau rhywiol

Yn dilyn atgyfeiriad drwy MyConcern, byddai'r fîm Diogelu yn penderfynu a ddylent alw'r Heddlu.

Adolygiad Rhif:	Adolygiad 7
Dyddiad Adolygu Diwethaf:	Mehefin 23
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Mehefin 25

Atodiad 2 - Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth Pellach

Anti-Bullying Alliance: www.anti-bullyingalliance.org.uk	Am ddisgrifiad o ffyrdd o alluogi cyfranogiad ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion arbennig
CEOP (Canolfan Amddiffyn Plant Rhag Camfanteisio Ar-lein): http://www.ceop.gov.uk .	Mae'n cynnal siarter ar-lein i bobl ifanc ac yn gyfrifol am ddiogelwch ar y rhyngwlad. Mae cyngor ar gyfer rhieni a gofalfwyr a phobl ifanc
BECTA: www.becta.org.uk/safeguarding.php .	Am ragor o wybodaeth ar seiberfwlio
Childnet: http://www.digizen.org/cyberbullying http://www.kidsmart.org.uk .	Am wybodaeth a deunyddiau ar amrywiaeth o agweddau diogelwch ar-lein fel rhwydweithio cymdeithasol, bod yn ddinesydd digidol da, a seiberfwlio
EACH (Gweithred Addysgol yn Herio Homoffobia): www.eachaction.org.uk Ffôn: 0808 1000 143	Mae'n cynnig hyfforddiant i awdurdodau lleol i herio bwllo homoffobig. Mae EACH hefyd yn darparu llinell gymorth ar gyfer pobl ifanc sy'n profi bwllo homoffobig
Leap: http://www.leaplinx.com/	Mae'n cynnig hyfforddiant a gweithdai ar wynebu gwrthdaro ac yn cynnal yr Academi Ieuencid a Gwrthdaro ar gyfer hyfforddiant ffurfiol sy'n arwain at gymwysterau i staff.
Mencap: www.mencap.org.uk/dontstickit	Mae'r ymgyrch Don't Stick it, Stop It! yn cynnwys sticeri a deunyddiau defnyddiol, megis animeiddiadau llinell a clipiau fideo, y gellir eu defnyddio at ddibenion hyfforddi/ymwybyddiaeth
Asiantaeth Genedlaethol Ieuencid www.nya.org.uk	Cynnig arweiniad, cymorth, cyngor, hyfforddiant a chyfleoedd datblygu staff ar gyfer gweithwyr ieuencid a sefydliadau gwaith ieuencid
NSPCC: www.nspcc.org.uk	Mae'n cynnig ystod eang o gyngor a chymorth yn y maes hwn, gan gynnwys beth i'w wneud pan fydd plentyn yn datgelu problem arall fel trais yn y cartref neu esgeulustod.
Stonewall: www.stonewall.org.uk	Gwybodaeth ynghylch mynd i'r afael â bwllo homoffobig
Transforming Conflict: http://www.transformingconflict.org/	I gael gwybodaeth am arferion adferol a hyfforddiant